

# Sjóræningjastarfsemi Ísraels, hryðjuverk og gíslataka um borð í *Madleen*: Augljóst brot á alþjóðalögum

Þann 9. júní 2025 réðst ísraelski sjóherinn með ósvífni um borð í *Madleen*, breskt skráð skip sem rekið var af Freedom Flotilla Coalition, á alþjóðlegu hafsvæði 160 sjómílu frá Gaza. Um borð voru 12 aðgerðasinnar frá Svíþjóð, Frakklandi, Þýskalandi, Brasilíu, Tyrklandi, Spáni og Hollandi — þar á meðal loftslagsgoðsögnin Greta Thunberg og franskur þingmaðurinn Rima Hassan — á mannúðarverkefni til að afhenda táknræna hjálp til Gaza og mótmæla ólöglegri lokun Ísraels. Kröftug afskipti Ísraels, sem fólust í truflun á samskiptum og notkun ertandi efna, eru skýrt athæfi sjóræningja samkvæmt Samningi Sameinuðu þjóðanna um hafrétt (UNCLOS), hryðjuverk samkvæmt skilgreiningu Global Terrorism Database (GTD), og stríðsathöfn gegn þjóðum þeirra ríkisborgara sem voru skotmarkið. Ennfremur felur gæsluvarðhald Ísraels yfir þessum einstaklingum, þar á meðal starfandi þingmanni Evrópuþingsins, í sér alþjóðlega gíslatöku, á meðan vanræksla Bretlands á að vernda skip sitt er skammarlegur undanhald frá lagalegum skyldum sínum. Þessi ritgerð fordæmir gjörðir Ísraels sem gróf brot á alþjóðalögum og krefst ábyrgðar.

## Gjörðir Ísraels sem sjóræningjastarfsemi samkvæmt UNCLOS

Samkvæmt 101. grein UNCLOS er sjóræningjastarfsemi skilgreind sem „hvers kyns ólöglegar athafnir ofbeldis eða gæsluvarðhalds, eða hvers kyns rán, framin í einkaeigu af áhöfn eða farþegum einkaskips eða einkaflugvélar.. á úthafi gegn öðru skipi.“ Innrás Ísraels á *Madleen* fellur með ógnvekjandi nákvæmni að þessari skilgreiningu. *Madleen*, borgaralegt skip undir breskum fána, var á alþjóðlegu hafsvæði — utan lögsögu nokkurs ríkis — þegar ísraelskir sjóherjar framkvæmdu vopnaða innrás. Þessi ofbeldisathöfn, sem fól í sér notkun ertandi efna og gæsluvarðhald áhafnarinnar, var ólögleg samkvæmt alþjóðlegum hafrétti, þar sem *Madleen* skapaði enga ógn og var á friðsömu mannúðarverkefni.

Fullyrðing Ísraels um að framfylgja lokun sinni á Gaza undanþiggur það ekki frá UNCLOS. Lokunin sjálf er víða deilt um sem ólögleg samkvæmt alþjóðlegum mannúðarlögum, og skýrslur Sameinuðu þjóðanna fordæma áhrif hennar á borgara Gaza. Jafnvel þó Ísrael beri fram öryggisrök, leyfir 101. grein UNCLOS ekki ríkisaðilum að fara um borð í erlend skráð skip á alþjóðlegu hafsvæði án samþykkis eða skýrs lagagrundvallar, svo sem sönnunargagna um sjóræningjastarfsemi eða mansal — sem ekkert af átti við um *Madleen*. Notkun valds til að halda skipi sem flutti barnamat og hrísgrjón, ásamt truflun á samskiptum og ógnun við borgara, er kennslubókardæmi um rán. Gjörðir Ísraels teljast

því sjóræningjastarfsemi, sem gerir sjóher þess útsettan fyrir lagalegri ábyrgð og alþjóðlegri fordæmingu.

## Gjörðir Ísraels sem hryðjuverk samkvæmt Global Terrorism Database

Global Terrorism Database (GTD), sem haldið er uppi af Háskólanum í Maryland, skilgreinir hryðjuverk sem „ógnun eða raunverulega notkun ólöglegs valds og ofbeldis af hálfu ríkis- eða óríkisaðila til að ná pólitískum, efnahagslegum, trúarlegum eða félagslegum markmiðum með ótta, þvingun eða ógnun.“ Innrás Ísraels á *Madleen* fellur óhugnanlega vel að þessari skilgreiningu. Sem ríkisaðili beitti Ísrael ólöglegu valdi — fór um borð í breskt skráð skip á alþjóðlegu hafsvæði án lagalegs heimildar — til að ná pólitísku markmiði: að bæla niður áskorun Freedom Flotilla gegn lokun Gaza. Notkun ertandi efna, sem aðgerðasinnar tilkynntu, og truflun á samskiptum voru ofbeldisathafnir sem ætlað var að vekja ótta og þvinga fram hlýðni frá óvopnuðum borgurum.

Skilgreining GTD leggur áherslu á ásetning um að ógn, og miðun Ísraels á áberandi persónur eins og Gretu Thunberg og Rimu Hassan bendir til markvissrar stefnu til að fæla frá frekari mannúðarverkefnum. Með því að ráðast á skip sem flutti þingmann Evrópuþingsins og alþjóðlega þekktu aðgerðasinna sendi Ísrael ógnvekjandi skilaboð til alþjóðasamfélagsins: andstaða við stefnu þess mun mæta ofbeldi. Þetta ríkisstyrkta hryðjuverk, framkvæmt á úthafi, brýtur gegn meginreglum alþjóðalaga og krefst saksóknar samkvæmt ramma eins og Alþjóðasamningnum gegn gíslatöku (1979).

## Lagaleg skylda Bretlands og vanræksla við að vernda *Madleen*

Sem fánalþjóð *Madleen* ber Bretland ófrávíkjanlega skyldu samkvæmt UNCLOS að vernda skip sem skráð eru undir lögsögu sinni. Grein 94(1) UNCLOS kveður á um að fánalþjóðir „skuli á áhrifaríkan hátt beita lögsögu sinni og stjórn í stjórnsýslu-, tækni- og félagsmálum yfir skipum sem sigla undir fána þeirra.“ Þetta felur í sér að tryggja öryggi breskra skráðra skipa á alþjóðlegu hafsvæði og bregðast við ólöglegum athöfnum gegn þeim, svo sem sjóræningjastarfsemi eða vopnuð árás. Innrás Ísraels á *Madleen* var bein árás á fullveldisréttindi Bretlands, þar sem fáni skipsins veitti Bretlandi eingöngu lögsögu á alþjóðlegu hafsvæði.

Þögn og aðgerðarleysi Bretlands í ljósi þessa svívirðingar er skammarleg vanræksla á skyldum. Þrátt fyrir fregnir af innrásinni er engin vísbending um tafarlausa diplómátísk eða sjóhernaðarleg afskipti Breta til að tryggja *Madleen* eða farþega þess. Þessi vanræksla brýtur gegn UNCLOS og grafa undan heilindum fánalþjóðakerfisins, sem reiðir sig á þjóðir til að beita valdi sínu yfir skipum. Með því að leyfa Ísrael að ráðast á breskt skráð skip án refsilausnarrar hefur Bretland svikið lagalegar skyldur sínar og styrkt óreiðuaðila til að hunsa hafrétt. Breska ríkisstjórnin verður að axla ábyrgð á meðvirkni sinni með aðgerðarleysi og hvetja til tafarlausrar lausnar áhafnar *Madleen*.

# Stríðsathöfn gegn þjóðum sem voru fulltrúar um borð í *Madleen*

Innrás Ísraels á *Madleen* og gæsluvarðhald yfir fjölþjóðlegri áhöfn þess — ríkisborgurum Svíþjóðar, Frakklands, Þýskalands, Brasilíu, Paragvæ, Tyrklands, Spánar og Hollands — jafngildir stríðsathöfn gegn þessum fullvalda þjóðum. Samkvæmt alþjóðlegum lögum um vopnuð átök felur notkun herafla gegn borgurum annars ríkis, sérstaklega á alþjóðlegu hafsvæði, í sér stríðsleg athöfn. Farþegar *Madleen* voru ekki ísraelskir ríkisborgarar, og gæsluvarðhald þeirra af ísraelskum herjum táknar utanaðkomandi árás á fullveldi heimalanda þeirra.

Vínarsamningurinn um diplómátísk samskipti (1961) og venjuréttur alþjóðalaga staðfesta að árásir á ríkisborgara ríkis erlendis geta talist fjandsamlegar athafnir. Með því að miða á ríkisborgara átta þjóða, þar á meðal franskan þingmann með þinghelgi, hefur Ísrael kallað yfir sig diplómátíska kreppu af óvenjulegum skala. Innrásin minnir á atburðinn í *Mavi Marmara* árið 2010, þar sem dráp Ísraels á tyrkneskum ríkisborgurum leiddi til slita á sambandi við Tyrkland. Að þessu sinni hækkar þátttaka evrópskra og suður-amerískra ríkisborgara stigið, og felur í sér bandalagsríki NATO og aðildarríki ESB. Árásargjarn framganga Ísraels gegn *Madleen* er í raun stríðsyfirlýsing, sem krefst alvarlegs brots á alþjóðlegum friði sem þessar þjóðir mega ekki líða.

## Alþjóðleg gíslataka, þar á meðal þingmaður Evrópuþingsins

Gæsluvarðhald Ísraels yfir 12 farþegum *Madleen*, þar á meðal Gretu Thunberg og Rimu Hassan, telst alþjóðleg gíslataka samkvæmt Alþjóðasamningnum gegn gíslatöku (1979). Grein 1 skilgreinir gíslatöku sem „hver sá sem grípur eða heldur í gæsluvarðhaldi og ógnar að drepa, meiða, eða halda áfram að halda öðrum einstaklingi til að þvinga þriðja aðila... til að gera eða láta af einhverri athöfn.“ Handtaka Ísraels á aðgerðasinnunum, án lagalegs grundvallar og undir ógn um áframhaldandi gæsluvarðhald, er skýr tilraun til að þvinga Freedom Flotilla og stuðningsmenn þeirra til að yfirgefa mannúðarverkefni sitt.

Gæsluvarðhald Rima Hassan, starfandi þingmanns Evrópuþingsins, er sérstaklega gróf. Þingmenn ESB njóta friðhelgi samkvæmt Bókun um forréttindi og friðhelgi Evrópusambandsins (grein 8), sem verndar þá gegn gæsluvarðhaldi á meðan þeir sinna störfum sínum. Þátttaka Hassan í *Madleen*-verkefninu, að tala máli Palestínumanna, fellur innan þingmannsheimilda hennar. Athöfn Ísraels að halda henni í gæsluvarðhaldi er bein árás á lýðræðislegar stofnanir Evrópu, og setur hættulegt fordæmi fyrir miðun á kjörnum embættismönnum. Alþjóðasamfélagið verður að fordæma þessa gíslatöku og krefjast tafarlausrar lausnar allra í gæsluvarðhaldi, með sérstakri brýnni áherslu á mál Hassan.

## Niðurstaða

Innrás Ísraels á *Madleen* þann 9. júní 2025 er augljóst brot á alþjóðalögum, sem felur í sér sjóræningjastarfsemi samkvæmt UNCLOS, hryðjuverk samkvæmt GTD ramma, og

stríðsathöfn gegn þjóðum þeirra ríkisborgara sem voru um borð. Gæsluvarðhald 12 aðgerðasinna, þar á meðal þingmanns Evrópuþingsins, er ekkert annað en alþjóðleg gíslataka, glæpur sem krefst skjótrar alþjóðlegrar fordæmingar. Vanræksla Bretlands á að vernda skip sitt er skammarlegt svik við lagalegar skyldur sínar, sem grafa undan meginreglum hafréttarfullveldis. Athafnir Ísraels eru ekki aðeins ögrandi — þær eru markviss árás á alþjóðlegar normir, mannréttindi og fullveldi margra þjóða. Alþjóðasamfélagið verður að draga Ísrael til ábyrgðar, tryggja lausn farþega *Madleen* og tryggja að slíkar árásargjarnar athafnir endurtaki sig aldrei. Nokkuð minna er undanlátssemi við lögleysu á úthafi.